

OBLIKE DELA V PRIHODNOSTI

Ob prelomnici nekega ustaljenega načina življenja in dela se pojavijo spremembe. Tudi način in oblike dela v prihodnost bodo drugačni. Ne glede na to, ali se bomo kmalu rešili nadležnega in nevarnega virusa covid-19 ali bomo morali z njim živeti še dlje časa. Na nekaterih področjih življenja bomo opredeljevali čas pred koronavirusom, čas z njim in po njem.

NATAŠA CENTA,
UNIV. DIPL. PED. IN
PROF. MAT. IN FIZIKE,
strokovnjakinja za
digitalizacijo
kadrovskih procesov,
produktna vodja v
podjetju Četrta pot,
d. o. o., Kranj

Na področju HR so spremenjene razmere prinesle veliko nepričakovanih težav, a hkrati številne izzive in priložnosti za hitrejše uvajanje novih tehnologij in boljših načinov dela. Tisti, ki bodo v spremenjenih razmerah videli priložnosti, bodo lahko poenostavili, izboljšali in pocenili delovne procese.

Delo na daljavo in delo od doma

Med bistvene spremembe v sedanjosti in prihodnosti sta zagotovo delo na daljavo in delo od doma. Razlika med obema je, da na daljavo lahko stopamo v stik s strankami oziroma poslovnimi partnerji s svojega delovnega mesta ali od doma. Delo od doma pa je dobesedno delo iz svojega stanovanja. Od doma lahko delamo tako s strankami kot sodelavci iz domačega podjetja oziroma opravljamo delo za podjetje, v katerem smo zaposleni. Za delo od doma so najprimernejša pisarniška dela, ki jih je mogoče opravljati s pomočjo računalnika in različnih videokonferenc.

Če se je v preteklosti zdelo, da marsikje dela od doma oziroma na daljavo ni mogoče organizirati ali da je vsaj nepotrebno, zdaj vidimo, da je to popolnoma primerna oblika, ki ne prinaša nič manjše produktivnosti, za delodajalca pa pomeni celo manjše stroške.

Vsega ne moremo delati od doma

Vsa dela seveda niso primerna, da bi jih opravljali od doma. Mednje sodijo različna terenska in visoko tehnološko zahtevna dela, pri katerih uporabljamo velike in drage stroje. Nekaterih del ni mogoče opravljati od doma, ker zahtevajo fizično timsko sodelovanje, spet druga pa so take narave, da jih zaposleni lahko opravijo, ne da bi obiskali pisarno.

Hibridno delo

Poleg celovitega dela od doma in dela na daljavo se je pokazalo kot zelo primerno hibridno delo. To je delo, kjer zaposleni dela od doma, na »staro, redno delovno mesto« pa pride enkrat ali dvakrat tedensko, odvisno od potreb in organiziranosti delovnega procesa. Mnogim, zlasti mlajšim kreativnim in proaktivnim delavcem tak način zelo ustreza. V bitki za talente uspešna podjetja ponujajo ugodnosti prilagodljivega urnika in dela na daljavo oziroma dela od doma.

Delo doma ureja zakonodaja

Delo od doma postaja svetovni trend, ki ga v marsičem opredeljuje zakonodaja. Zelo verjetno bi še več let morali čakati na zakonodajo, ki ureja takšno delo, če ne bi izjemne okoliščine svetovne epidemije in ukrepi zaradi preprečitve širjenja virusa, prisilile ves svet v spremembe. Delodajalec mora dosledno spremljati hitro se spreminjajočo in dopolnjujočo zakonodajo. Kljub novosti in naglici morajo biti delovne razmere ustrezne.

Poskrbeti je treba za varnost in zdravje pri delu. Ker gre običajno začasno delovno mesto, manj tvegana in zdravju neškodljiva dela, opustitev ocene tveganja lahko začasno nadomestijo navodila za varno in zdravo delo. Pogosto je dovolj, da delavec pošlje nekaj fotografij delovnega mesta, ki jih odgovorni strokovnjak pregleda ter poda ustrezno mnenje in zahteve za izboljšanje delovnih razmer. Zakonodaja opredeljuje tako obseg dela kot vidik delovnega časa, v katerem je treba jasno vedeti, kdaj je delavec dosegljiv za delodajalca in obratno, kdaj je delodajalec dosegljiv za delavca. Prostor, opremo (mizo, stol, zadostno razsvetljavo), energente, komunikacijske povezave ipd. običajno zagotovi delavec. Prav je, da mu delodajalec za to plača neko nadomestilo. To je lahko pavšalno, za vse delavce enako. Nekatera delovna sredstva (računalnik, programska oprema, službeni mobilni telefon, tiskalnik in varno povezavo v omrežje podjetja delodajalca) naj zagotovi delodajalec. O delu na domu delodajalec obvesti Inšpektorat RS za delo.

Komunikacija med delavcem in delodajalcem

Delodajalec naj delo na domu spremlja. Za nekatere ni preprosto. Težko ostanejo produktivni, če delajo popolnoma sami in brez nadzora. Takim delavcem bo v veliko pomoč, če jih delodajalec pogosto pokliče po telefonu in povpraša po težavah in uspehu. Spodbudna beseda bo v veliko pomoč, da bo delavec čutil ob sebi kolektiv in prijateljsko spremstvo. Drugače je pri delih, kjer se veliko uporabljajo različne platforme videokonferenc. Tam so delavci bolj vključeni v kolektiv in tim, čeprav so fizično oddaljeni. Drug drugega spremljajo in spodbujajo.

Negativni vplivi dela od doma

Nekaterim dolgotrajno delo od doma postane dolgočasno in ob tem se počutijo izolirane, spregledane

in osamljene. Tako razpoloženje je zelo nevarno za različna depresivna stanja in duševne bolezni. V sedanjem času, ko se ne moremo družiti niti v prostem času, je zelo pomembno uporabljati različna komunikacijska sredstva, da se vsaj virtualno srečujemo s sodelavci in prijatelji. Ne pozabite na rojstne dneve svojih sodelavcev. Naj vam bo mar zanje in tudi oni se bodo zanimali za vas. Potrudite se, da boste res aktivni in nepogrešljivi člani delovne ekipe. To pomeni, da boste svoje delo vedno opravili tako, da se bodo na vas obračali z vedno novimi nalogami. Udeležujte se videokonferenc in sodelujte v pogovorih. Zelo pomembno je tako organizirati delovni čas, da lahko gremo vsaj za nekaj časa v naravo ali se kako drugače sprostimo, da ne zapademo v kakšno duševno bolezen. Pogovor in previdnost pri tem nista nikoli odveč. Kadar koli začutite tesnobo in osamljenost, se pogovorite o tem z ljudmi, ki jih imate radi. Naj vas ne bo sram. Vsi potrebujemo pogovor, družbo in občutek koristnosti.

Zelo nevarno pri delu od doma je, da boste prepogosto pri hladilniku, da bi kaj prigriznili ali spili. Bodite zelo pozorni, kdaj, kaj in koliko jeste ter še bolj, kaj in koliko pijete. Ko ste v službi, ne morete ves čas jesti in v službi ne morete piti alkoholnih pijač.

Prednosti dela od doma

Poleg nevarnosti in težav ima delo od doma tudi številne prednosti. Pri delu od doma se lahko izognete številnim motnjam, kot so klepet v pisarni ali na hodnikih, veliko manj je nepotrebnih telefonskih klicev in prekinitev dela, ki jo povzročajo sodelavci. Ni nobenih klicev na kavo in cigareto, nobenih nepotrebnih klepetov o politiki, modi, preživljanju prostega časa in otrocih. Seveda pa lahko tudi doma najdemo moteče dejavnike, ki nas prekinjajo. Nujno je treba izklopiti telefon za osebne klice in drobna gospodinjstva opravila. Če lahko domača hiša in hišni ljubljenci preživijo, kadar ste v pisarni, bodo preživeli tudi, ko imate službeno delo doma. Navaditi, prav natrenirati se moramo za intenzivno, globoko in osredotočeno delo.

Delo doma lahko opravljate z nekoliko prilagodljivejšim urnikom. Seveda morate biti povsem prisotni v času, ko ste dosegljivi za delodajalca ali imate dogovorjene različne sestanke in videokonference. Če se zgodaj zbujate, lahko začnete delati že v času, ko vas zagotovo nihče ne bo motil. Med odmori se lahko intenzivno raztegnete ali telovadite.

Delovno okolje si lahko individualno prilagodite. Nastavite lahko temperaturo okolja, ki vam ustreza. Kadar in kolikor želite, lahko zračite. V domači »delavnici« imate lahko opremo in okraske, ki so vam ljubi. Če je le mogoče, ne delajte v kuhinji ali dnevni sobi. Uredite si majhen kabinet ali pisarno.

Prihranek časa in denarja

Delo od doma vam po vsej verjetnosti prihrani veliko časa. Koliko časa porabite za vožnjo in potem se

spotoma ustavite še v trgovini? Pri delu od doma boste bolj premišljeno in organizirano nakupovali in opravili različna opravila v mestu. S tem boste prihranili na stotine ur časa ter evrov za gorivo in nakupovanje v trgovini. Ta čas lahko namenite družini, razvedrilu ali hobijem, denar pa boste že znali kako porabiti. Če ste se v službo vozili s svojim avtomobilom, boste ob delu od doma razbremenili prometne konice in ohranili čistejšo okolje, ker ne boste porabili stotine litrov goriva. Tudi pri hibridnem delu se stroški močno zmanjšajo. Delodajalec pri delu od doma prihrani nadomestilo za prevoz na delo.

Brez discipline ne gre

Seveda delo od doma ni tako poetično enostavno in brez nevarnosti. Zahteva kar precej discipline. Če nismo navajeni smotno uporabljati svojega časa, si moramo pripraviti seznam nalog, ki jih bomo čez dan opravili. Svoj delovni čas spremljamo in omogočimo, da ga spremljajo tudi nadrejeni. Zapisujte si, kako vam je uspelo izkoristiti delovni čas oziroma koliko časa ste porabili za posamezno nalogo. V službenem, oziroma delovnem času nikakor ne uporabljajte družabnih medijev, nobenih računalniških igrice, TV ali druge vrste zabave. Službeni čas je čas, za katerega vas delodajalec plačuje. Upravičite vsako minuto, za katero ste plačani.

Organizacija dela od doma je v veliki meri prepuščena vam samim. Zato je treba zavestneje in odločneje postaviti mejo med delom in časom za družino. Ne morete ves čas delati. Ko delate, resnično delajte, in ko ste z delom zaključili, bodite res z domačimi.

Brez sodobnih IT rešitev ne gre

Delo od doma in delo na daljavo bosta v prihodnosti postala bolj ali manj stalnica. Sorazmerno hitro smo se navadili uporabljati osnovne tehnologije, ki nam omogočajo delo od doma. To pa seveda ne pomeni, da se smemo ustaviti. Poiskati moramo najboljša orodja, ki nam bodo tak način dela resnično olajšala, naredila bolj produktivno in zanimivo. Če so bile sodobne IT rešitve, ki jih uporabljamo pri delu, HR v veliko pomoč pri delu v pisarnah v podjetju, so še bolj nepogrešljive pri delu od doma. Velika ovira delu od doma je dostop do podatkov v različnih mapah in fasciklih. Sodobne IT rešitve imajo vse podatke shranjene v elektronski obliki, tako da so dostopni od povsod, kjer delate. Tudi zaposleni lahko s pomočjo aplikacij na svojih pametnih telefonih dostopajo do svojih personalnih map in osebnih podatkov, jih pregledujejo in vlagajo različne prošnje, zahteve in potrdila.

Svetla prihodnost je nastopila. Mnogi so lahko doma in prejemajo plačo. Za plačo pa je še vedno treba dobro in veliko delati. Sodobne računalniške povezave in programi za vodenje podatkov o zaposlenih omogočajo kakovostno delo od doma. Številne dobre prakse se bodo obdržale, negativne vplive pa bomo skušali premestiti.